

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц. д-р Даниела Николаева Илиева-Колева

член на Научното жури в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент” в областта на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7 „Администрация и управление (управление на бизнес процеси и бизнес комуникации)“, обявен за нуждите на ВУЗФ в „Държавен вестник“ бр.103 от 27.12.2017 г.

Със Заповед на Ректора на ВУЗФ – София за утвърждаване на Научно жури за избор на „Доцент” съм определена за член на Научното жури, а с решение на първото заседание на журито, проведено на 23.05.2018 г., съм задължена да изготвя рецензия по конкурса.

Представената документация е в изискуем обем и отговаря на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на ВУЗФ - София.

В обявения конкурс е подал документи един кандидат, а именно **д-р Красимир Тодоров Тодоров.**

1. Представяне на кандидата за участие в конкурса

Д-р Красимир Тодоров притежава професионална степен по управление на бизнес администрация – МВА, в областта на стратегическото управление от Изпълнителната академия на Виенския университет по икономика и бизнес, Австрия. Той е завършил специализация по сливания и придобивания – М&А, във Висшето училище по мениджмънт "Карлсът", Университета на Минесота, Минеаполис, САЩ. Притежава докторска степен по управленско счетоводство от Университета за национално и световно стопанство, София. В момента е преподавател по стратегическо управление във Висшето училище по застраховане и финанси, София.

Д-р Красимир Тодоров е работил 12 години в две български фирми от структурата на "Инчкейп", Лондон – Тойота Балканс и ТМ Ауто, официален дистрибутор и дилър на Тойота и Лексус. Той е заемал последователно висши управленски позиции – финансов директор, директор "Продажби и развитие" на дилърската мрежа, управител. По време на своята работа в структурите на "Инчкейп" е участвал в редица международни инвестиционни проекти в Русия, Грузия, Азербайджан,

Румъния, Македония и Полша. За България Красимир Тодоров е изработил, защитил пред Борда на директорите на "Инчкейп" в Лондон и контролирал изпълнението на проекта за построяване на втори дилърски център на Тойота в София, на стойност 12 милиона евро..

Понастоящем **д-р Красимир Тодоров** работи като главен мениджър за България в международната компания FCC Environment, с централа в Австрия, част от испанската група Fomento de Construcciones y Contratas, специализирана в строителството на големи инфраструктурни проекти, както и на проекти в областта на опазването на околната среда и водите. В България FCC Construction е изградила Дунав мост 2 при Видин-Калафат. Д-р Красимир Тодоров е член на Института по Управленско счетоводство 2002 - 2003 Ню Джърси, САЩ (www.imanet.com), а също и носител на награда „Златна мартеница“ на съюза „Произведено в България“ за икономическа журналистика – 1 март 1999. В периода 1998 – 1999 е бил икономически съветник в 38то Народно Събрание.

Като преподавател във Висшето училище по застраховане и финанси (ВУЗФ) д-р Красимир Тодоров се е специализирал предимно в областта на корпоративно и стратегическо управление, което отговаря на търсената квалификация за доцент. Д-р Красимир Тодоров е преподавател в бакалавърската и магистърските степени и изнася лекции и води семинарни занятия по: „Корпоративна и стратегическа динамика“, „Стратегическо управление“ и „Стратегии“, „Бизнес моделиране“, както и „Основи на управлението“.

За участието си в конкурса д-р Красимир Тодоров е представил както следва: 1 монография, 1 самостоятелна студия, 1 статия, 1 учебник, 1 магистърска теза, защитена след докторската степен. Представени са и публикации преди защита на докторска степен и самия дисертационен труд на тема „Счетоводни модели за съпоставянето на приходите и разходите в корпоративни структури“, защитен в Университет за Национално и Световно Стопанство (УНСС), София, Май 2004.

2. Количествена оценка по нормативните критерии и показатели

Според приетия „Закон за развитие на академичния състав в Република България“ и предоставения ми „Правилник на за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ВУЗФ“, кандидатите за заемане на академичната длъжност „Доцент“ се оценяват по съвкупност от

критерии и показатели. Те са посочени както в ЗРАСРБ, така също и в свързаните с тях изисквания, приети в Правилника на ВУЗФ.

Отговор на базовите законови и допълнителните изисквания на Правилника на ВУЗФ:

(1) Кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент” отговаря на следните **базови условия**:

Според: Чл. 24. (1) (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2010 г.) Кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ трябва да отговарят на следните условия:

1. да са придобили образователна и научна степен „доктор“;

2. не по-малко от две години:

а) да са заемали академична длъжност „асистент“, „главен асистент“, или

б) да са били преподаватели, включително хонорувани, или членове на научноизследователски екип в същото или в друго висше училище или научна организация, или

в) да са упражнявали художественотворческа дейност, или

г) да са били специалисти от практиката и да имат доказани постижения в своята област;

3. да са **представили публикуван монографичен труд** или равностойни публикации в специализирани научни издания или доказателства за съответни на тях художественотворчески постижения в областта на изкуствата, които да не повтарят представените за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ и за придобиването на научната степен „доктор на науките“.

(2) Оценката на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент” се **повишава**, понеже отговаря и редица от посочените допълнителни критерии и показатели.

По линия на *нормативни критерии и показатели за оценка на учебната и изследователската работа* кандидатът **покрива минималните изисквания**. Тези факти са отразени при проучване на трудовете на кандидата.

3. Качествена оценка по критериите и показателите за научно-изследователската дейност

Според приетия Закон и Правилник, кандидатите за заемане на академичната длъжност „Доцент” се оценяват по съвкупност от критерии и показатели за научно-изследователската дейност.

3.1. Монографични издания.

В този раздел присъства 1 заглавие, а именно „Оперативна и производствена стратегия за бизнеса“, издание на ВУЗФ от м. февруари 2018 г.

Написана е по тема и проблеми, отнасящи се пряко до тематиката на обявения конкурс.

Темата може да се характеризира като специфична, разглеждайки отделен елемент от теорията на управлението.

Авторът подкрепя тезата, че оперативната стратегия излиза извън предела на функционалност и заслужава да бъде обособена на различно ниво, разглежда същността на операциите и тяхната стратегическа роля, разделени на функции и процеси, от една страна и като основни елементи на производствения процес. Във финалната фаза на изследването операциите са разгледани като основни и допълнителни цели на оперативния мениджмънт.

Обект на изследване на монографията е оперативната стратегия в цялостния стратегически процес на управление на организацията. Тезата на монографията е, че с прилагането на стратегията, далеч не се изчерпва съдържанието на оперативния мениджмънт.

Целта на автора на монографията е да представи задълбочено изследване на оперативния мениджмънт през призмата на оперативната и производствената стратегия на всяка организация, както и да изследва въпроса дали оперативната ефективност всъщност представлява стратегия или не. В структурно отношение монографията е изградена стройно и логично. Използвана е класическата структура от три части. Има баланс между частите и тяхното съдържание.

Глава първа започва с теоретичното и практическо представяне на операциите, които оформят процеса на трансформация на входящите ресурси в изходящи продукти и услуги. Различията между производствените процеси и тези, свързани с изработването на услуги намират отражение в еволюционното формиране на оперативния мениджмънт. В края на първа глава, неговите основни и допълнителни елементи са представени от гледна точка на историческото им възникване и теоретична същност.

Във втора глава се изследват съставните части на оперативната стратегия, наред с критериите, които тя следва да изпълнява. Практическото отражение на оперативната стратегия – оперативния модел е представен като съпоставителен елемент на бизнес модела. Изложени са редица

определения за същността на оперативната стратегия и връзката ѝ с производствената стратегия. Глава втора завършва с проследяване еволюцията на производствената стратегия.

В трета глава, монографията изследва формирането на типови производствени концепции и стратегии по аналогия с общите конкурентни стратегии, известни в стратегическия мениджмънт. В началото обаче първо се представят характерните за оперативното управление концепции за размяна, за жизнения цикъл на продукта, както и модел на пясъчния конус, със съответните изводи за тяхното практическо приложение. В края на трета глава е представен анализ за формиране на концепция за постоянно подобрене на оперативната стратегия.

В структурно отношение монографията е изградена стройно и логично. Използвана е класическата структура от три части. Има баланс между частите и тяхното съдържание.

Езикът е научен, макар и на места неприсъщ за монография, а трудът е обогатен с фигури, графики и таблици. Цитираните източници са 119 на брой.

Авторът е разработил монография, която разглежда специфичен проблем, ясно са очертани цел и задачи, предполагащи научно изследване. Монографията доказва, че **д-р Красимир Тодоров** познава научната литература и научните постижения в тази област, в основни линии е открил нерешените или частично решените проблеми, анализирани са множество автори, изследвали оперативния и производствен мениджмънт. Трудът е оформен и представен разбираемо и логично като са представени някои от най-важните изводи. Отлично впечатление правят представените таблици, графики, диаграми и данни.

Научните приноси в монографията са както следва:

1. Ясното разграничаване на отделните видове стратегии в стратегическата йерархия – корпоративна, бизнес, функционална и оперативна стратегия. В тази връзка се изследва ролята и мястото на оперативната стратегия, извън границите на функционалната стратегия и откриване на нейната по-съществена стойност. Доказателства за това са потърсени назад във времето на зараждането на производствената стратегия, с открояване на съответните тенденции в процеса на трансформирането в оперативна стратегия.

2. Изследване на концепцията за размяна и съответното трансформиране в по-съвременно схващане. Доказателство е намерено с концепцията за натрупващите се способности – „модела на пясъчния конус“. Открити са ясни послания и са направени необходимите заключения.
3. Изследва се въпросът дали оперативната ефективност представлява стратегия или не. Формулира се ясна авторова позиция, а именно, че оперативната ефективност се явява фундаментално изискване на оперативната стратегия.
4. Както практическо приложение на оперативното управление, ясно се откроява ролята на оперативния модел, като се съпоставя с бизнес модела – практически елемент на стратегическото управление. Представено е основното различие в двата модела.
5. Изследвани са основни групи общи оперативни стратегии в желанието да се направи аналогия с общите конкурентни стратегии на Майкъл Портър. Направено е ясното заключение, че няма равнопоставеност на теоретичната същност на двете паралелни направления.

3.2. Студии и статии

Представена е **една студия**, а именно „Някои фундаментални схващания за стратегията“, приета за печат в Годишника на ВУЗФ, София, 2018. Целта на студията е да постави на дневен ред въпроса за същността на стратегията и мястото ѝ в настоящата икономическа действителност. Тя е конструирана като реплика на култовата статия „Какво е стратегия?“ на основоположникът на съвременния стратегически анализ Майкъл Портър в Harvard Business Review отпреди 21 години. **Във въведението** се разискват класическите схващания за същността на стратегията. Лансира се тезата за трите фундаментални направления в това отношение. **В част първа** се представят основополагащите принципи на стратегическото позициониране, наред с аргументите на Портър защо оперативната ефикасност не е стратегия. Следват традиционните дефиниции за понятието стратегия. **Втора част** разкрива йерархическата структура на стратегията в нейните четири нива на обхват – корпоративна, бизнес, функционална и оперативна стратегия. Открояват се различията между корпоративната и бизнес стратегията. **Част трета** обсъжда въпроса дали всъщност оперативната стратегия е вид функционална стратегия или е обособена в отделна част. Изтъкват се различни аргументи на утвърдени наши и чужди автори, които наклонят везните към отделянето на

оперативната стратегия от разнообразните видове функционални стратегии (финансови, маркетингови и информационни стратегии, управление на персонала и т.н.). **Част четвърта** представя четирите перспективи пред оперативната стратегия – вертикалните подходи „отгоре-надолу и „отдолу-нагоре“, както и хоризонталните „отвън-навътре“ и „отвътре-навън“.

Очертават се сходствата между оперативния мениджмънт и стратегическото управление, които се преплитат именно в определението на Слак и Люис за оперативната стратегия. В Част пета се разисква проблемът за ефикасността и ефективността на оперативната стратегия. Представят се двете диаметрални гледни точки за това дали всъщност оперативната ефективност и оперативната ефикасност представляват стратегия. Именно тук аргументите на Портър биват оборени от съжденията на редица изтъкнати авторитетни теоретици като Хейс, Ъптън, Писано и Уилрайт.

В заключение, авторът добавя своята позиция, че ефективността представлява съществен елемент на оперативната стратегия, която заедно с корпоративната и бизнес стратегията оформят цялостният облик на стратегическата йерархия.

Кандидатът представя на вниманието на журито **статия**, публикувана във VUZF Review: „Стратегическото управление през призмата на съвременната българска научна мисъл“, София, Февруари 2018, както и **магистърска теза** на тема ”Systematic approach for competitive analysis and strategy preparation, applied in an automotive commercial organization“, защитена във Vienna University of Economics and Business през м. април 2016г.

3.3. Учебници и учебни помагала

Представеният за целите на конкурса **учебник** е един, а именно „**Теория на Стратегическото управление**“, Издателство на ВУЗФ, София, Юни 2017.

Учебникът има няколко обособени научни приноси, за които ще си позволя да се позова на становището на доц. Григорий Вазов, и те са:

1. Представяне на авторова гледна точка за ролята и мястото на Стратегическото управление, Оперативното управление и Бизнес модела, както и връзката между трите структурни концепции.

2. Идентифициране ролята и отговорността на различните управленски нива за изработването и внедряването на стратегията, разкривайки техните предимства и недостатъци.

3. Налагайки авторова гледна точка за подхода „Отгоре-Надолу“, както и ролята на Главния изпълнителен директор в творческия процес на изработване и прилагане на стратегията на фирмата.

4. Обобщение, анализ и представяне на постиженията на водещи академични автори в областта на стратегическото управление като Майкъл Портър, Питър Дракър, Филип Котлър, Хенри Минтцберг, Фредерик Херцберг, Хамел и Прахалад и други.

5. Изследване на произхода, структурата и определянето на относително новото понятие в рамките на академичната литература по стратегическо управление – Бизнес модел.

6. Изследване на сходните белези между военна и бизнес стратегия.

7. Представяне на алтернативните направления в рамките на парадигмата „Структура – Поведение - Изпълнение“.

4. Критични бележки и препоръки

Бих препоръчала на кандидата, за бъдещи академични разработки, да използва повече и по-разнообразни академични издания (извън ВУЗФ), както и да участва на академични събития и конференции с цел популяризиране на академичните си разработки.

5. Заключение

Д-р Красимир Тодоров, в качеството му на кандидат за академичната длъжност „доцент“, **отговаря** на приетите препоръчителни научни и научно-метрични формални изисквания. Научните показатели на кандидата като теория и практика съдържат обобщения на резултати, получени чрез практико-приложна и изследователска дейност.

Нямам роднински връзки с кандидата. Не притежаваме съвместни публикации. Познавам го като колега, съчетаващ бизнес и академична кариера.

Въз основа на запознаването с предоставените научни трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научни и приложни приноси, **намирам достатъчно основания да предложа д-р Красимир Тодоров Тодоров да бъде избран на академичната длъжност „доцент на ВУЗФ” в областта**

**на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“,
професионално направление 3.7 „Администрация и управление
(управление на бизнес процеси и бизнес комуникации)“.**

Рецензент:

(доц. д-р Даниела Илиева-Колева)

1 юни 2018г.